

ВІДГУК

на дисертаційне дослідження ХО СІНЯНЬ на тему:
«Методика формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності»,
поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка
зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими планами, програмами і темами

Актуальність звернення здобувачки до проблеми формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності не викликає сумнів з багатьох причин. *По-перше* тому, що сучасне інформаційне суспільство з його складно прогнозованим довготривалим ефектом від науково-технічних досягнень людства все більше потребує спрямованості інтересів до сфери гуманітарного знання, до нових форм гуманітарної раціональності. *По-друге*, зазначені виклики й нова освітня парадигма зумовлюють необхідність створення інтеграційної системи знань про музичне мистецтво, що вимагає злагодженості викладу всіх освітніх елементів у змісті вищої мистецької освіти. *По-третє*, така «агрегація» інтересів до інтеграції мистецьких знань, а також до оволодіння ними у майбутньому ставатимуть для студентів мистецьких спеціальностей тим незмінним орієнтиром, що впливатиме на підвищення їх професійної компетентності у відповідності до викликів і запитів суспільства. Це сприятиме формуванню самоконтролю як здатності до вибіркового відгуку на періодичні зовнішні впливи інформаційних подразників з метою контролю власного психічного стану, а також як адаптації особистості до усвідомленої регуляції власної поведінки для запобігання помилкових дій та їх виправленню у професійній (музично-виконавській) діяльності.

З огляду на викладене, виокремлення проблеми формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності видається цілком доцільною, виправданою та своєчасною.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна

Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, отриманих результатів, висновків та рекомендацій підтверджується використанням загальнонаукових, теоретичних та практичних методів дослідження. Підтвердженням достовірності й результативності проведеного наукового пошуку слугує цілісне комплексне поєднання здобувачкою теоретичної, методичної та дослідно-експериментальної роботи з формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності. Тему дослідження розглянуто всебічно та досконало.

Цілісну методологічну рамку дослідження становлять визначені дисертанткою: основні наукові *підходи* (аксіологічний, компетентнісний, рефлексивний та творчо-діяльнісний) та *принципи* (принцип урізноманітнення засобів та форм творчо-музичної діяльності студентів факультетів мистецтв, принцип рефлексивності, принцип спонукання майбутніх учителів музики та хореографії до творчого самовираження у виконавській діяльності) щодо організації процесу формування досліджуваної професійно-особистісної якості.

Основні наукові результати дослідження отримані дисертанткою особисто і характеризуються науковою новизною, адже *вперше*:

- розкрито сутність і специфіку здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності;
- розроблено компонентну структуру, окреслено критерії, показники та рівні сформованості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності;
- обґрунтовано педагогічні умови та розроблено поетапну методичну модель формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності.

Окрім цього варто зазначити, що дисертанткою *уточнено* дефініцію основного поняття дослідження та поглиблено зміст аксіологічного,

компетентнісного, рефлексивного та творчо-діяльнісного підходів сформованості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності.

Подальшого розвитку в роботі набули особливості формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності.

3. Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Дисертація Хо Сінянь має усталену структуру й складається з анотацій українською та англійською мовами, списку публікацій здобувачки, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел до кожного розділу та додатків. Логічна структура роботи визначається її метою та сформульованими науково-практичними завданнями.

У *вступі* обґрунтовано актуальність обраної для наукового пошуку теми, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження; представлено теоретико-методологічну основу та окреслено комплекс взаємодоповнюючих *методів* (теоретичних, емпіричних та методів математичної статистики) для розв'язання поставлених завдань; аргументовано наукову новизну й визначено практичне значення дослідження; відображено відомості про апробацію й впровадження результатів дослідження в освітній процес факультетів мистецтв університетів.

Зміст *основної частини* дисертації рівномірно висвітлюється у трьох розділах роботи, змістове наповнення яких розгортається відповідно до сформульованих здобувачкою завдань, спрямованих на досягнення мети дослідження, яка полягає у теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці поетапної методики формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності.

У першому розділі роботи (параграф 1.1.) дослідницька увага дисертантки зосереджена на розкритті теоретико-методологічних засад формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності. У процесі дослідницького пошуку авторкою з'ясовано, що для створення умов та підготовки студентів факультетів мистецтв до професійного самоуправління однією із найважливіших проблем є проблема формування здатності до самоконтролю. Адже становлення студента факультету мистецтв як повноцінного суб'єкта освітнього процесу охоплює оволодінням ним системою навчальних дій щодо контролю та оцінювання результатів своєї діяльності, вмінням самостійно оперувати ними без сторонньої допомоги, що дає змогу студенту самостійно контролювати результати власної навчальної діяльності та є важливим чинником розвитку і саморозвитку особистості.

У роботі здатність до самоконтролю дисертанткою розглядається з позицій аксіологічного, компетентнісного, рефлексивного та творчодіяльнісного підходів, які, на думку авторки, є найважливішими у висвітленні даної дефініції. Це підтверджується такими положеннями: *аксіологічний підхід*, в основі якого цінність постає вибіркоким принципом, орієнтує розгляд поняття самоконтролю з точки зору наповнення його різними ціннісними смислами виконавської діяльності, що надає можливість віднайти взаємозв'язок із ідеалами і нормами як окремої особистості, так і культурного пласту людей у різних формах його прояву (ціннісні орієнтації, спрямованість інтересів тощо).

Компетентнісний підхід до розгляду поняття самоконтролю у творчовиконавській діяльності впроваджує пріоритетну орієнтацію на результати мистецької освіти, тобто відстежує достатнє володіння необхідними загальнокультурними і професійними (мистецькими) компетенціями. *Рефлексивний підхід* цінний тим, що в процесі рефлексивного сприйняття особистістю мистецьких творів, з одного боку, відбувається їх зовнішнє оцінювання як витворів мистецтва, що мають загальнолюдське значення, а з

іншого, – відбуваються глибинні внутрішні процеси самопізнання, які пов'язані також і з процесами самоконтролю. *Творчо-діяльнісний підхід* являє собою систему методологічних і теоретичних принципів дослідження, основним предметом яких постає творча діяльність, в якій простежуються як загальні позиції процесу проектування людиною своєї майбутньої виконавської діяльності, так і внутрішня специфіка прояву активності особистості, її здатності до самоконтролю у творчій музично-виконавській діяльності.

У параграфі 1.2. дисертанткою надається авторське визначення самоконтролю фахової діяльності як здатності особистості до усвідомленої регуляції власної поведінки з метою забезпечення відповідності їх результатів поставленим цілям, пред'явленим вимогам, нормам, правилам. Відповідно до логіки проведення дослідження наступним кроком стало обґрунтування структури ключового поняття дослідження, що цілісно розглядається авторкою в єдності мотиваційно-адаптаційного, компетентнісно-інтегративного і виконавсько-проективного компонентів. Погоджуємося з важливою думкою дисертантки, що важливу роль у процесах самоконтролю особистості відіграє самооцінка, а особливістю її наявності є конкретизація мотивів діяльності, постановка відповідних цілей, вибір шляхів їх досягнення.

Другий розділ дисертаційної роботи (2.1., 2.2.) присвячений теоретико-методичному аналізу формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності. Це: виокремлення принципів положень, розроблення критеріїв та показників здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності, обґрунтування педагогічних умов та розробка методичної моделі формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності.

З-поміж основних принципів положень, які базуються на загальних закономірностях мистецької освіти, авторкою у своїй роботі виокремлено: принцип урізноманітнення засобів та форм творчо-музичної діяльності

студентів факультетів мистецтв, принцип рефлексивності, принцип спонукання до творчого самовираження у виконавській діяльності. Важливо, що виокремлені дисертанткою основні принципові положення склали суттєве теоретичне забезпечення процесу формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності.

Варто наголосити, що застосоване в роботі методичне забезпечення (педагогічні умови, етапи, форми, методи роботи) як невід'ємна складова теоретико-методичних основ формування означеного феномену, є беззаперечним здобутком дисертантки. Зокрема, запропоновані авторкою *педагогічні умови*, а саме: стимулювання здатності до самоаналізу майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності; спонукання до креативного самовираження у музично-виконавській діяльності; забезпечення інтеграції мистецьких знань, а також розроблена здобувачкою критеріально-показникова система формування означеного феномену дослідження, уможливили проєктування методичної моделі формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності.

На особливе схвалення заслуговує розроблена авторкою поетапна методика формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності, яка послідовно здійснювалася упродовж трьох етапів – проблемно-пошукового, операційно-конструктивного та продуктивно-креативного. На кожному з етапів зазначеної методики дисертанткою ставилися відповідні навчальні завданнями з використанням засобів мультимедіа, сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій, різноманітних та інноваційних методів навчання.

Важливо підкреслити, що розроблена дисертанткою *методична модель* формування означеного феномена від мети дисертаційного дослідження через наукові підходи, компонентну структуру досліджуваного явища, основні принципові положення, педагогічні умови, засоби, форми і методи педагогічної

роботи з формування означеного феномену, передбачала створення повного технологічного циклу.

У *третьому* (заключному) розділі роботи здобувачкою було здійснено змістовне дослідно-експериментальне дослідження з формування окресленого феномену, яке проводилося на базі факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М. П. Драгоманова (нині Українського державного університету імені Михайла Драгоманова); Волинського національного університету імені Лесі Українки та Рівненського державного гуманітарного університету й охопило 314 респондентів.

Дослідно-експериментальна робота проводилася дисертанткою поетапно: констатувальний, формувальний і контрольний етапи експерименту. Авторкою були встановлені *рівні* сформованості досліджуваного феномена: високий, достатній, середній і низький та надано їм якісні та кількісні характеристики.

Отримані результати констатувального експерименту скерували дисертантку до розроблення та впровадження в освітній процес факультетів мистецтв поетапної методики формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів та хореографії у процесі виконавської діяльності, яка включала проблемно-пошуковий, операційно-конструктивний та продуктивно-креативний етапи.

На *першому*, проблемно-пошуковому, етапі проведення експериментальної роботи зі студентами експериментальної групи розпочалося з формування потреби у фаховому саморозвитку та позитивного ставлення до мистецької роботи з учнями. На цьому етапі використовувалися методи, які спонукали до віднаходження відповідей на питання, що заважає студентам підвищувати власну майстерність. Серед цікавих форм варто виділити: ознайомлення студентів з кращими зразками майстер-класів педагогів шкіл мистецтв, гуртків та вчителів мистецтва; проведення бесід, дискусій з використання хореографічних елементів при виконанні творів; аналіз вражень студентів після проходження педагогічної практики та ін.

На *другому*, операційно-конструктивному, етапі методики формування компетентнісно-інтегративного компоненту досліджуваного феномену експериментальна робота зосереджувалася навколо пошуків об'єктивних можливостей спостереження за цікавими сторінками творчого, мистецького та педагогічного процесів.

На *заключному*, продуктивно-креативному етапі формувального експерименту дисертантка працювала над формуванням емоційної насиченості творчої виконавської діяльності, адже емоції допомагають майбутнім педагогам у пошуку нестандартних інтерпретацій творів мистецтва. При цьому були використані інтегративні та інтерактивні методи навчання; методи асоціативного пошуку, рандомізації, тестування; навчальні тренінги, методи художньо-перцептивного аналізу, кейс-методи; методи творчого самовираження, імпровізації, ритмічні вправи тощо.

Отримані дисертанткою дані порівняльного аналізу дослідження уможливили виявлення позитивної динаміки рівнів сформованості самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності. Результати дослідження доказали правомірність використання запропонованої авторської методики в експериментальній групі, що підтверджує доцільність її впровадження в освітній процес факультетів мистецтв університетів.

Подані у дисертації висновки та рекомендації стали логічним завершенням проведеного дисертаційного дослідження. Мета дослідження досягнута, а завдання вирішені у повному обсязі, що надає підстави для представлення роботи до публічного захисту.

4. Значущість результатів дослідження для науки і практики

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його теоретичні положення та експериментальні результати можуть слугувати основою для оновлення змісту навчальних курсів з методики мистецької освіти; розробки

методичних рекомендацій з проблеми формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності згідно розроблених педагогічних умов та описової методичної моделі; у використанні результатів, висновків та інших матеріалів дисертаційної роботи для розроблення навчально-методичних посібників для студентів факультетів мистецтв університетів.

Упровадження основних результатів дослідження підтверджує їх практичну значущість для фахової підготовки майбутніх фахівців мистецької спрямованості. Виділені специфічні особливості підготовки студентів факультетів мистецтв щодо формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності дозволяють інтегрувати результати дослідження у міжнародне освітнє та культурно-мистецьке середовище.

5. Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Основні наукові положення та висновки дисертаційної роботи Хо Сінянь достатньо та в повній мірі відображено у 5 одноосібних публікаціях авторки, 2 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні, 2 роботи апробаційного характеру.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні положення та висловити зауваження:

1. У теоретико-методологічному розділі дисертації дисертанткою був проведений аналіз змісту та сутності здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності на основі аксіологічного, компетентнісного, рефлексивного та творчо-діяльнісного

підходів. Вважаємо, що доцільним було б поглибити значення аксіологічного підходу у формуванні означеного феномена;

2. У дисертаційному дослідженні здобувачкою розроблені основні принципові положення формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності. З цієї позиції, бажано було б деталізувати, яку роль відіграє принцип спонукання студентів факультетів мистецтв до творчого самовираження у виконавській діяльності;

3. Важливою педагогічною умовою, що забезпечує успішне формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності, визначено – як забезпечення інтеграції мистецьких знань. Вважаємо, що доцільним було б ширше розкрити, як ця важлива педагогічна умова була впроваджена на формувальному етапі експериментальної роботи;

4. У дослідно-експериментальній роботі, на другому, операційно-конструктивному етапі, Ви розглядали зі студентами експериментальної групи об'єктивні можливості спостереження за цікавими сторінками творчого, мистецького та педагогічного процесів. Виникає питання, завдяки яким методам Ви здійснювали цю роботу?;

5. На нашу думку, у третьому розділі дисертації більш детального висвітлення потребує група навчальних тренінгів, які були використані в процесі підготовки студентів факультетів мистецтв університетів до продуктивної діяльності з учнями.

Між тим наголошуємо, що зазначені зауваження та висловлені побажання не впливають на загальну позитивну оцінку представленої дисертаційної роботи, яка характеризується оригінальністю, науковою новизною, високим теоретичним рівнем та практичним значенням для подальшого розвитку вищої мистецької освіти.

7. Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Таким чином, представлена дисертація Хо Сінянь на тему: «Методика формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики та хореографії у процесі виконавської діяльності» є самостійною, завершеною науковою роботою, яка за своєю структурою та змістом відповідає встановленим вимогам щодо дисертаційних праць III освітньо-наукового рівня та вимогам щодо Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка – Хо Сінянь – заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
декан педагогічного факультету
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

Віктор ЛАБУНЕЦЬ

